

Załącznik nr 1/III
do Uchwały Nr XLI/527/2006
Sejmiku Województwa Małopolskiego
z dnia 30 stycznia 2006 r.

„MAŁOPOLSKA 2015”

**STRATEGIA ROZWOJU
WOJEWÓDZTWA MAŁOPOLSKIEGO
NA LATA 2007-2013**

Cz. III

Spis treści:

5. SPOSÓB REALIZACJI STRATEGII	3
Podstawowe zasady realizacji i sposoby postępowania.....	4
Konieczne dostosowania organizacyjne i instytucjonalne.....	5
6. FINANSOWANIE STRATEGII	6
Źródła finansowania	6
Główne źródła finansowania strategii w układzie kierunków polityki	8
Analiza możliwości generowania środków na rozwój przez jednostki samorządu terytorialnego	11
Tabela finansowa strategii	14
7. MONITOROWANIE I OCENA REALIZACJI STRATEGII.....	17
Spis tabel	19

5. SPOSÓB REALIZACJI STRATEGII

Strategia rozwoju województwa „Małopolska 2015”, jako nadrzędny dokument programowy samorządu województwa, jest wdrażana poprzez budżet, plan zagospodarowania przestrzennego województwa, strategię dziedzinową, programy (w tym regionalny program operacyjny i programy wojewódzkie) oraz działania bieżące i projekty realizowane zarówno przez urząd, jak i jednostki podległe oraz podmioty zależne.

W realizacji strategii uczestniczą także partnerzy strategii – w tym przedsiębiorstwa, organizacje pracodawców i pracowników, instytucje i organizacje pozarządowe oraz – co oczywiste – samorządy i administracja rządowa. Wszystkie wymienione elementy wraz z partnerskimi ciałami doradczymi i opiniodawczymi, składają się na strukturę realizacyjną strategii.

Współpraca z partnerami zewnętrznymi samorządu województwa jest nieuniknionym oraz koniecznym warunkiem sukcesu strategii jako, że na jej realizację składają się zróżnicowane zadania, niejednokrotnie wykraczające poza możliwości bezpośredniego oddziaływania województwa. W konsekwencji strategia będzie realizowana poprzez:

- 1/ zadania pozostające w zasięgu bezpośrednich kompetencji województwa,
- 2/ zadania, na które województwo ma zagwarantowany wpływ pośredni – na przykład poprzez udział swoich przedstawicieli w programowaniu bądź wyborze projektów,
- 3/ zadania, na które województwo może się starać oddziaływać – na przykład poprzez kształtowanie opinii publicznej, lobbiny czy rzecznictwo interesów.

Ujęte w dokumencie Strategii zapisy dotyczące kierunków polityki rozwoju w poszczególnych obszarach, są wiążącymi wytycznymi programowymi do ukształtowania przyszłych strategii dziedzinowych i programów. Jednakże dla zachowania elastyczności przyszłego programowania dopuszcza się w strategiach dziedzinowych i programach niewielkie zmiany w sposobie nazywania zadań, czy definiowania wskaźników realizacji, o ile stanowi to konieczne dostosowanie się do nowych, zmienionych okoliczności (co powinno być każdorazowo wykazane w uzasadnieniu).

Wskazane przez partnerów w trakcie konsultacji społecznych priorytetowe kierunki działania i projekty zostaną wzięte pod uwagę przy budowaniu strategii dziedzinowych i programów.

Priorytety sformułowane przez partnerów w trakcie warsztatów powiatowych uzyskają z tego tytułu dodatkową rekomendację w procedurach kwalifikowania projektów do współfinansowania.

Ponadto, w związku ze znaczącym zróżnicowaniem potencjału rozwojowego poszczególnych subregionów i powiatów województwa przewiduje się możliwość różnicowania poziomu współfinansowania projektów rozwojowych ze źródeł regionalnych w zależności od lokalizacji projektu. Kryterium różnicowania będzie pozycja danego obszaru oceniona według wskaźników strategii oraz prognoza dotycząca jego potencjału finansowania działań rozwojowych.

Szczegółowy sposób zintegrowanego zarządzania strategią ustalony zostanie w dokumentach wykonawczych – w tym w *Planie wdrażania* oraz *Planie monitorowania i oceny* strategii – które zostaną opracowane zgodnie z zapisami niniejszej strategii, a w szczególności z zachowaniem wskazanych zasad oraz sposobów postępowania oraz z uwzględnieniem zakładanych koniecznych dostosowań organizacyjnych i instytucjonalnych.

Ponadto w 2007 roku przedstawiony zostanie *Raport otwarcia strategii „Małopolska 2015”* - w sposób syntetyczny ukazujący punkt wyjścia w realizacji strategii tj. stan województwa i kontekst jego rozwoju w chwili rozpoczynania realizacji strategii „Małopolska 2015”, z uwzględnieniem:

- wyników podsumowania i oceny realizacji strategii rozwoju województwa w latach 2000 - 2006,
- zaktualizowanych wartości wszystkich wskaźników osiągnięć przyjętych w niniejszym dokumencie Strategii.

PODSTAWOWE ZASADY REALIZACJI I SPOSOBY POSTĘPOWANIA

W pracach nad strategią rozwoju województwa po 2006 roku wskazano na cztery podstawowe zasady, które powinny być stosowane w całym cyklu życia strategii¹:

- Zasadę partnerstwa,
- Zasadę zarządzania strategicznego rozwojem województwa,
- Zasadę autonomii programowej małopolskiej strategii rozwoju,
- Zasadę rozwoju zrównoważonego w wymiarze społecznym, przestrzennym i środowiskowym.

Na etapie realizacyjnym strategii zastosowanie mają również inne zasady, zgodnie z którymi ustalone zostaną szczegółowe sposoby postępowania we wdrażaniu i ocenie strategii. Są to:

- Zasada **koordynacji polityki przestrzennej i polityki rozwoju** województwa,
- Zasada **skoordynowanego monitorowania finansowego i rzeczowego** realizacji strategii, zgodnie z którą realizacja poszczególnych kierunków polityki rozwoju określonych w strategii jest na bieżąco i równolegle monitorowana zarówno pod kątem angażowanych zasobów finansowych i rzeczowych, jak i wypracowywanych dzięki nim efektów – w postaci produktów i rezultatów poszczególnych działań, programów, projektów itd.,
- Zasada **oceny efektywności ekonomicznej realizowanych przedsięwzięć**, przy czym efektywność ekonomiczna traktowana jest jako kryterium porównywania działań, programów i projektów w podobnych grupach i stosowana jako podstawa wykluczania ze wsparcia przedsięwzięć skrajnie nieefektywnych ekonomicznie, nie zaś jako podstawowe kryterium wyboru,
- Zasada **skuteczności**, zgodnie z którą ewaluacja działań w ramach strategii, jak i ewaluacja całej strategii opiera się na ocenie faktycznych efektów i sukcesu w osiąganiu założonych celów, zarówno na poziomie strategicznym (cele strategiczne, cele pośrednie), jak i realizacyjnym (cele bezpośrednie),

---

¹ Patrz: cz. I strategii

- Zasada **uznania ochrony środowiska za kluczową i równoważną** w realizacji rozwoju społecznego i gospodarczego,
- Zasada **równości dostępu do stosowanych narzędzi realizacji strategii** dla partnerów z różnych sektorów, a więc zarówno sektora publicznego, jak i sektora prywatnego – rynkowego i obywatelskiego (w ramach obowiązującego prawa).

KONIECZNE DOSTOSOWANIA ORGANIZACYJNE I INSTYTUCJONALNE

Sprawne wdrożenie strategii „Małopolska 2015” począwszy od 01.01.2007 roku wymaga uprzedniego dostosowania struktury realizacyjnej do struktury programowej strategii.

Zostanie to przeprowadzone poprzez stopniowo podejmowane następujące działania:

1. Wzmocnienie i rozwijanie strategicznych funkcji samorządu województwa, m.in. w zakresie programowania i zarządzania strategicznego, zarządzania informacją i wiedzą oraz rzecznictwa regionalnych interesów i promocji.
2. Ujednoczenie procedury i struktur programowania w urzędzie, jednostkach podległych oraz podmiotach zależnych (instytucjach regionalnych).
3. Dostosowanie struktury urzędu marszałkowskiego do struktury celów, obszarów i kierunków polityki ujętych w strategii – w oparciu o założenie przejrzystej odpowiedzialności, co w konsekwencji oznacza, iż:
  - a. dla każdego z trzech pól strategii (poziom celów strategicznych) powołany zostanie koordynator odpowiedzialny za wdrożenie i bieżące zarządzanie procesem realizacji strategii w danym polu,
  - b. struktura i zakres działania departamentów urzędu dostosowana zostanie do struktury obszarów polityki rozwoju województwa ujętych w strategii (poziom celów pośrednich) tak, aby dla każdego obszaru został ustanowiony jeden departament wiodący odpowiedzialny za programowanie i realizację zadań służących realizacji wskazanych celów,
  - c. struktura wewnętrzna departamentów będzie odzwierciedleniem docelowej struktury wewnętrznej poszczególnych obszarów polityki rozwoju województwa (poziom celów bezpośrednich) tak, aby dla każdego kierunku polityki został wskazany wiodący zespół odpowiedzialny za jego programowanie i realizację.
4. Skoordynowanie i dostosowanie celów oraz kierunków działania instytucji regionalnych – w perspektywie po 2006 roku – do celów nowej strategii. Proces ten łączyć się będzie z konieczną specjalizacją i dalszą profesjonalizacją regionalnych instytucji, w tym obejmie – w miarę potrzeb – redefinicję misji, miejsca i celów ich działania w konsekwencji ustalenia ich konkretnej roli i odpowiedzialności w procesie realizacji strategii.
5. Przygotowanie i sukcesywne wprowadzanie budżetowania zadaniowego w układzie skoordynowanym ze strukturą strategii tak, aby w perspektywie do 2009 roku doprowadzić do zintegrowania planowania oraz sprawozdawania rzeczowego i finansowego w jednolitej strukturze zadaniowej.

6. FINANSOWANIE STRATEGII

ŹRÓDŁA FINANSOWANIA

Podstawowym źródłem finansowania Strategii w latach 2007-2013 będą środki krajowe – budżetu państwa, JST, funduszy celowych oraz środki pochodzące z instrumentów finansowych Unii Europejskiej, ze szczególnym ukierunkowaniem na fundusze strukturalne.

Wśród wspólnotowych środków i instrumentów publicznych, które będą wspierały realizację strategii znajdują się:

1. Fundusze Strukturalne tj.:
  - Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego – finansujący działania zmierzające do zmniejszenia różnic w rozwoju gospodarczym pomiędzy regionami UE,
  - Europejski Fundusz Społeczny – finansujący działania związane z polityką zatrudnienia i rozwoju zasobów ludzkich,
2. Fundusz Spójności – instrument polityki spójności gospodarczej i społecznej, współfinansujący projekty w dziedzinie środowiska naturalnego oraz sieci transeuropejskich w zakresie infrastruktury transportu. Jego głównym celem jest wsparcie projektów zmierzających do zapewnienia równowagi gospodarczej i społecznej krajów członkowskich,
3. Europejski Bank Inwestycyjny – instrumentami EBI są kredyty bezpośrednie oraz kredyty z gwarancjami rządowymi, linie kredytowe za pośrednictwem banków (kredyty bezpośrednie i z gwarancją Skarbu Państwa) oraz tzw. „global loans” (kredyty dla banków na pożyczki dla beneficjentów),
4. Europejski Fundusz Rolny Rozwoju Obszarów Wiejskich – będzie to nowy instrument finansowy Unii Europejskiej, nie należący do kategorii funduszy strukturalnych, jednakże wspierający wszechstronny rozwój obszarów wiejskich,
5. Instrument w ramach funduszy UE pod nazwą „Rewitalizacja miast i miasteczek”. Jest to nowy instrument, którego celem jest skoncentrowanie działań prorozwojowych różnego typu na dominujących elementach struktury osiedleńczej Polski, znajdujących się w bardzo złej kondycji gospodarczej, a także nadanie silnego, skoncentrowanego impulsu rozwojowego wielu potencjalnym subregionalnym ośrodkom wzrostu,
6. Planowany w ramach funduszy UE instrument pod nazwą „Europejskie Ugrupowanie Współpracy Terytorialnej”, którego celem jest wsparcie wszelkich projektów z zakresu współpracy terytorialnej realizowanych w ramach polityki spójności,
7. Europejskie programy wspólnotowe, takie jak np. LIFE Plus, Programy Ramowe Badań i Rozwoju (w tym 7 Program Ramowy) itp., współfinansujące w różnorodnych dziedzinach realizację projektów, w które zaangażowani są partnerzy z różnych krajów członkowskich.

Źródłami finansowania strategii będą również środki publiczne o charakterze bezzwrotnym pochodzące z innych międzynarodowych instytucji finansowych, w tym z umów kredytowych Rządu RP z międzynarodowymi instytucjami finansowymi. Środki te stanowią dla jednostek samorządu terytorialnego bezzwrotną pomoc na realizację zadań znajdujących się w obszarze wsparcia międzynarodowej instytucji finansowej. Mogą to być środki na przykład Banku Światowego służące wsparciu transformacji gospodarczej i rozwoju ekonomicznego w obszarach podlegających restrukturyzacji. Podobny charakter mają także środki pochodzące z pożyczki udzielanej przez Bank Rozwoju Rady Europy na współfinansowanie zadań wynikających z „Zintegrowanego Programu Łagodzenia Skutków Restrukturyzacji Górnictwa, Hutnictwa oraz Wielkiej Syntezy Chemicznej na terenie Województwa Małopolskiego”.

Osiągnięciu zakładanych celów strategii będą sprzyjały również środki prywatne oraz następujące instrumenty finansowe:

1. Prefinansowanie wydatków związanych z realizacją projektów z udziałem środków Unii Europejskiej. Polegać będzie na przejściowym finansowaniu zadań z pożyczki z budżetu państwa udzielanej na realizację zadań współfinansowanych z pomocy strukturalnej UE. Mechanizm ten ma na celu zmniejszenie kosztów realizacji zadań publicznych. Prefinansowanie ze środków budżetowych nie będzie obejmować jednostek nie należących do sektora finansów publicznych tj. spółek Skarbu Państwa lub spółek komunalnych realizujących projekty,
2. Poręczenia i gwarancje Skarbu Państwa. Poręczenia lub gwarancje mogą być udzielane pod warunkiem przeznaczenia objętych nimi kredytów lub emisji obligacji na finansowanie przedsięwzięć inwestycyjnych zapewniających rozwój lub utrzymanie infrastruktury, rozwój eksportu dóbr i usług, ochronę środowiska, tworzenie nowych miejsc pracy, wdrażanie nowych rozwiązań technicznych lub technologicznych oraz restrukturyzację przedsiębiorstw,
3. Krajowe fundusze celowe jak Ekofundusz, Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej, Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej,
4. Fundusze Ministerstwa Edukacji i Nauki oraz inne źródła finansujące projekty naukowo-badawcze i wdrożeniowe,
5. Fundusz Poręczeń Unijnych. Przedmiotem działalności Funduszu Poręczeń Unijnych działającym przy Banku Gospodarstwa Krajowego jest udzielanie gwarancji lub poręczeń na kredyty udzielane przez banki na realizowanie przedsięwzięć współfinansowanych ze środków UE,
6. Fundusz Rozwoju Inwestycji Komunalnych. Przedmiotem działalności funduszu jest wspieranie rozwoju regionalnego poprzez udzielanie preferencyjnych kredytów na przygotowanie przez gminy oraz ich związki projektów inwestycji komunalnych przewidzianych do współfinansowania z funduszy UE,
7. Fundusze poręczeniowe i pożyczkowe dla MSP. Instrument ten ma na celu zwiększenie dostępności do zewnętrznych źródeł finansowania, wzrost aktywności inwestycyjnej oraz wzrost aktywności na polu podejmowania działalności gospodarczej,
8. Krajowy Fundusz Kapitałowy. Ma on na celu udzielanie wsparcia finansowego funduszom kapitałowym, inwestującym w małe i średnie przedsiębiorstwa. Wsparcie finansowe będzie udzielane funduszom kapitałowym głównie w formie obejmowania i nabywania udziałów lub akcji, nabywania certyfikatów inwestycyjnych i jednostek uczestnictwa, nabywania obligacji, a także udzielania bezzwrotnych darowizn na sfinansowanie części kosztów przygotowania inwestycji i monitoringu portfela inwestycyjnego funduszu,
9. Wsparcie inwestycji wieloletnich o dużym znaczeniu dla gospodarki. Jest to projektowany instrument, który będzie adresowany do największych inwestorów,

zarówno polskich jak i zagranicznych, zamierzających podjąć projekty inwestycyjne. Wspierane mają być działania polegające na utworzeniu nowego lub rozbudowie istniejącego przedsiębiorstwa oraz tworzeniu nowych miejsc pracy związanych z tymi inwestycjami,

10. Instrument finansowy Europejskiego Obszaru Gospodarczego. Głównym celem tego instrumentu jest przyczynianie się do zmniejszania różnic ekonomicznych i społecznych w obrębie Europejskiego Obszaru Gospodarczego poprzez finansowanie grantów na potrzeby przedsięwzięć inwestycyjnych i rozwojowych w obszarach priorytetowych tj.:
  - ochrona środowiska, ukierunkowana na redukcję zanieczyszczeń i promowanie odnawialnych źródeł energii,
  - promowanie zrównoważonego rozwoju poprzez lepsze wykorzystywanie i zarządzanie zasobami naturalnymi,
  - ochrona kulturowego dziedzictwa europejskiego, w tym rewitalizacja miast,
  - rozwój zasobów ludzkich m.in. poprzez promowanie wykształcenia i szkoleń,
  - wzmacnianie potencjału administracyjnego oraz procesów demokratycznych w instytucjach samorządowych,
11. Norweski Mechanizm Finansowy. Wspierać będzie przedsięwzięcia mające na celu zredukowanie dysproporcji społecznych i ekonomicznych na terenie Europejskiego Obszaru Gospodarczego,
12. Partnerstwo Publiczno-Prywatne. Celem jest pobudzenie inwestycji sektora publicznego, zwłaszcza infrastrukturalnych, poprzez stworzenie optymalnych warunków dla przedsięwzięć publicznych z udziałem partnerów prywatnych.

GŁÓWNE ŹRÓDŁA FINANSOWANIA STRATEGII W UKŁADZIE KIERUNKÓW POLITYKI

Poniżej wskazane zostały przewidywane główne (dominujące) źródła finansowania strategii w układzie poszczególnych kierunków polityki.

Obszar I. SPOŁECZEŃSTWO WIEDZY I AKTYWNOŚCI

- I.1 Poprawa jakości i poziomu wykształcenia mieszkańców – Europejski Fundusz Społeczny
- I.2 Rozwój społeczeństwa informacyjnego – Europejski Fundusz Społeczny
- I.3 Wspieranie indywidualnej przedsiębiorczości – Europejski Fundusz Społeczny, Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego, środki prywatne
- I.4 Rozwój rynku pracy – Europejski Fundusz Społeczny, Fundusz Pracy
- I.5 Wsparcie i promocja talentów – Europejski Fundusz Społeczny

Obszar II. GOSPODARKA REGIONALNEJ SZANSY

II.1 Wsparcie międzynarodowej konkurencyjności małopolskich przedsiębiorstw – Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego, Europejski Fundusz Społeczny, środki prywatne

II.2 Rozwój innowacji – Europejski Fundusz Społeczny, Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego, 7 Program Ramowy, środki prywatne

II.3 Konkurencyjne rolnictwo, w tym rolnictwo ekologiczne – Europejski Fundusz Rozwoju Obszarów Wiejskich

II.4 Przyciąganie bezpośrednich inwestycji do regionu – Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego,

II.5 Rozwój sektora produktów i usług czasu wolnego – Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego

Obszar III. INFRASTRUKTURA DLA ROZWOJU REGIONALNEGO

III.1 Rozwój powiązań drogowych o znaczeniu ponadregionalnym i regionalnym – Fundusz Spójności, Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego

III.2 Rozwój infrastruktury dla społeczeństwa informacyjnego - Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego, środki prywatne

III.3 Zwiększenie roli transportu zbiorowego w obsłudze regionu – Fundusz Spójności, Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego,

III.4 Kompleksowe zagospodarowanie stref aktywności gospodarczej – Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego

Obszar IV. KRAKOWSKI OBSZAR METROPOLITARNY

IV.1 Rozwój Krakowskiego Obszaru Metropolitalnego jako ośrodka innowacji – Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego, 7 Program Ramowy

IV.2 Umocnienie europejskiej pozycji KOM i rozwój funkcji metropolitalnych – Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego, Mechanizmy Finansowe EOG

IV.3 Rozwój zintegrowanego transportu metropolitalnego – Fundusz Spójności, Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego,

Obszar V. SPÓJNOŚĆ WEWNĄTRZREGIONALNA

V.1 Rozwój profilaktyki i ochrony zdrowia – Europejski Fundusz Społeczny, Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego, Mechanizmy Finansowe EOG

V.2 Integrująca polityka społeczna – Europejski Fundusz Społeczny

V.3 Poprawa bezpieczeństwa obywateli – Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego, Mechanizmy Finansowe EOG,

V.4 Rozwój sieci ośrodków usług publicznych – Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego, Europejski Fundusz Rozwoju Obszarów Wiejskich, Mechanizmy Finansowe EOG

V.5 Wzmocnienie więzów oraz budowanie poczucia wspólnoty regionalnej – Europejski Fundusz Społeczny,

V.6 Wzmocnienie społeczeństwa obywatelskiego – Europejski Fundusz Społeczny

Obszar VI. ŚRODOWISKO PRZYRODNICZE

VI.1 Ochrona zasobów wodnych – Fundusz Spójności, Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego, Narodowy i Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska

VI.2 Ochrona bio - i georóżnorodności – Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego, Narodowy i Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska

VI.3 Ochrona powietrza i zwiększenie wykorzystania niekonwencjonalnych źródeł energii – Fundusz Spójności, Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego, Mechanizmy Finansowe EOG, Narodowy i Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska

VI.4 Gospodarka odpadami – Fundusz Spójności, Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego, Mechanizmy Finansowe EOG, Narodowy i Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska

VI.5 Bezpieczeństwo ekologiczne oraz ochrona przed skutkami klęsk żywiołowych – Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego, Narodowy i Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska

Obszar VII. ŚRODOWISKO KULTUROWE I PRZESTRZEŃ REGIONALNA

VII.1 Ochrona i kształtowanie krajobrazu kulturowego – Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego, Mechanizmy Finansowe EOG

VII.2 Opieka nad regionalnym dziedzictwem kulturowym – Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego

VII.3 Rewitalizacja obszarów zdegradowanych – Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego, Mechanizmy Finansowe EOG

Obszar VIII. WSPÓŁPRACA TERYTORIALNA

VIII.1 Promocja i wzmocnienie pozycji Małopolski na arenie krajowej i międzynarodowej – Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego

VIII.2 Rozwój współpracy międzyregionalnej – Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego

VIII.3 Promocja wewnątrzregionalna i wzmacnianie potencjału partnerów z Małopolski do uczestnictwa we współpracy terytorialnej – środki własne JST

Obszar IX. NOWOCZESNE ZARZĄDZANIE PUBLICZNE

IX.1 Podniesienie sprawności działania urzędów administracji publicznej i benchmarking administracyjny – środki własne JST

IX.2 Systemowe doskonalenie kwalifikacji pracowników małopolskiej administracji publicznej – Europejski Fundusz Społeczny, Mechanizmy Finansowe EOG, środki własne JST

IX.3. E-administracja – przejrzystość urzędów w załatwianiu spraw oraz dostępie do informacji publicznej – Mechanizmy Finansowe EOG, środki własne JST

IX.4 „Przejrzysta Małopolska” – promowanie wartości etycznych wśród pracowników administracji publicznej i społeczeństwa – Mechanizmy Finansowe EOG, środki własne JST

IX. Badania i analizy regionalne – środki własne JST.

ANALIZA MOŻLIWOŚCI GENEROWANIA ŚRODKÓW NA ROZWÓJ PRZEZ JEDNOSTKI SAMORZĄDU TERYTORIALNEGO

Szansę realizacji strategii są w dużej mierze warunkowane własnymi możliwościami finansowymi jednostek samorządowych w województwie.

W ramach prac nad strategią przeprowadzona została analiza, której celem było oszacowanie kwoty, jaką jednostki samorządu terytorialnego województwa małopolskiego mogą w latach 2007-2013, przeznaczyć na finansowanie szeroko rozumianych przedsięwzięć rozwojowych, co pozwoli na wstępne określenie ram finansowych dla strategii rozwoju.

Za potencjał inwestycyjny uważa się środki, które jednostka samorządu terytorialnego może w określonym okresie przeznaczyć na finansowanie nowych przedsięwzięć rozwojowych, przy założeniu, że:

- 1) wykonywać będzie wszystkie bieżące (stałe) zadania oraz dokonywać będzie niezbędnej wymiany sprzętu,
- 2) utrzyma bezpieczny dla jednostki poziom zadłużenia.

Całkowitą kwotę, jaką jednostki samorządowe województwa mogą przeznaczyć na przedsięwzięcia rozwojowe, oblicza się jako sumę trzech składników:

- potencjału inwestycyjnego,
- środków otrzymanych z budżetu Unii Europejskiej,
- środków prywatnych, współfinansujących przedsięwzięcia rozwojowe.

Środki zewnętrzne pozyskane w formie kredytów, pożyczek i emisji papierów dłużnych zwiększają w określonym roku możliwości inwestycyjne, ale w długim okresie nie wpływają na łączną wielkość wydatków rozwojowych.

Tabela 1. Potencjał własny jednostek samorządu terytorialnego

DOCHODY KRAJOWE	74.176,0	mln zł
<i>Dochody własne</i>	<i>37.232,6</i>	<i>mln zł</i>
<i>Subwencje ogólne</i>	<i>26.241,0</i>	<i>mln zł</i>
<i>Dotacje</i>	<i>10.702,4</i>	<i>mln zł</i>
WYDATKI NA ZAKOŃCZENIE INWESTYCJI	-1.655,1	mln zł

INWESTYCJE AUTONOMICZNE	-455,5	mln zł
WYNAGRODZENIA	-32.103,4	mln zł
INNE WYDATKI BIEŻĄCE	-30.144,3	mln zł
POTENCJAŁ WŁASNY (1 – 2 – 3 – 4 – 5)	9.817,9	mln zł

Źródło: Dane opracowane przez IBnGR

- Na gminy województwa małopolskiego przypada 72,5% potencjału własnego, samorząd województwa dysponuje 20,1% ogólnej kwoty potencjału, potencjał inwestycyjny powiatów stanowi tylko 7,4% potencjału jednostek samorządowych województwa. Przy stosunkowo niewielkiej kwocie łącznej potencjału własnego taki podział potencjału własnego oznacza, że ponadgminne władze samorządowe będą miały dość ograniczone możliwości kreowania swej polityki rozwojowej.
- Dodatkowym źródłem środków na rozwój mogą być zobowiązania (kredyty, pożyczki), zaciągane przez jednostki samorządowe. Z analiz wynika, że jednostki samorządowe województwa małopolskiego mogą – bez zagrożenia dla stabilności ich finansów – zwiększyć w latach 2007-2013 swe zadłużenie o ok. 1.286 mln zł. Zwiększenie zadłużenia może więc powiększyć potencjał rozwojowy województwa o ok. 10%. Kwota ta nie obejmuje oddzielnie pożyczek na *prefinansowanie*, czyli na przejściowe sfinansowanie wydatków podlegających refundacji ze środków budżetowych UE.
- Przewiduje się, że jednostki samorządu terytorialnego zaciągać będą pożyczki na prefinansowanie wydatków, a saldo zaciągniętych i spłaconych pożyczek na koniec roku 2013 wyniesie 745,8 mln zł. Kwota ta zwiększa środki na rozwój w latach 2007-2013, ale jednocześnie – podobnie jak pozostałe zobowiązania zaciągane w tym okresie i niespłacone do końca roku 2013 – zmniejszy środki na rozwój w kolejnym okresie. Zakładane finansowanie zadań ze środków prywatnych wyniesie w wariantcie *ZPORR* 162,2 mln zł.
- Środki na rozwój, jakimi dysponować będą w latach 2007-2013 jednostki samorządowe województwa małopolskiego oszacowano ostatecznie na około 20.997,2 mln zł, czyli ok. 2.999,7 mln zł rocznie.
- Po przeliczeniu na ceny stałe 2004 roku przeciętne roczne środki na rozwój są większe od wydatków inwestycyjnych poniesionych przez jednostki samorządowe województwa małopolskiego w 2004 roku o 180,0%.

Tabela 2. Szacunek wielkości środków jednostek samorządu terytorialnego, jakie będą mogły być przeznaczone na działania rozwojowe w województwie małopolskim w latach 2007 – 2013

Wyszczególnienie	Wariant <i>ZPORR</i>		Wariant <i>SOPOT</i>	
	2007–13	średnio na rok	2007–13	średnio na rok
	mln zł			
1. Potencjał własny	9.817,9	1.405,6	9.817,9	1.402,6
2. Przyrost zobowiązań	2.032,2	290,3	2.255,7	322,2
<i>Pożyczki na prefinansowanie</i>	745,8	106,5	969,3	138,5
<i>Inne zobowiązania</i>	1.286,4	183,8	1.286,4	183,8

3. Potencjał inwestycyjny (1 + 2)	11.850,1	1.692,9	12.073,6	1.724,8
4. Refundacje z budżetu UE	8985,0	1283,6	11.088,6	1.584,1
5. Środki prywatne	162,2	23,2	201,0	28,7
6. RAZEM ŚRODKI NA ROZWÓJ (3 + 4 + 5)	20.997,2	2.999,7	23.363,2	3.337,6
	Wydatki inwestycyjne w roku 2004 = 100			
ŚRODKI NA ROZWÓJ	x	227,0	x	252,6

Źródło: Dane opracowane przez IBnGR

Szacuje się, że w latach 2007-2013 dochody ogółem JST w województwie małopolskim wyniosą 74.176,0 mln zł. Największą część dochodów JST stanowić będą dochody własne, równe 37.232,6 mln zł. Drugim, pod względem wielkości, źródłem zasilania budżetów JST będzie subwencja ogólna. Zgodnie z prognozą wyniesie ona 26.241,0 mln zł. Znacznie mniejszy udział w dochodach przypadnie dotacjom, które łącznie w badanym okresie wyniosą 10.647,2 mln zł. Zmieni się także struktura dochodów JST – dochody własne będą w coraz większym stopniu zastępowane dotacjami i subwencjami, co jeszcze bardziej zwiększy swobodę gospodarowania środkami przez samorządy.

Tabela 3. Dochody JST z województwa małopolskiego w latach 2007 – 2013¹

Wyszczególnienie	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2007-2013
	mln zł							
Dochody ogółem	8.802,2	9.275,8	9.821,9	10.463,9	11.175,4	11.922,5	12.714,3	74.176,0
Dochody własne	4.236,8	4.521,4	4.850,9	5.237,5	5.665,7	6.120,5	6.599,8	37.232,6
Dotacje z budżetu państwa	1.288,3	1.324,3	1.364,1	1.410,4	1.462,6	1.515,3	1.568,3	9.933,3
Inne dotacje	92,6	95,2	98,0	101,4	105,1	108,9	112,7	713,9
Subwencja ogólna	3.171,3	3.323,8	3.497,1	3.701,9	3.935,6	4.177,9	4.433,5	26.241,0
Środki przedakcesyjne UE	13,3	11,1	11,7	12,7	6,4	0,0	0,0	55,2

¹ Bez dochodów z funduszy strukturalnych i z Funduszu Spójności UE oraz bez wpłat przedsiębiorstw do budżetów JST na współfinansowanie projektów rozwojowych

Źródło: Dane opracowane przez IBnGR

Szacuje się, że kwota 74.176 mln zł krajowych dochodów publicznych otrzymanych przez JST z województwa małopolskiego w latach 2007-2013, zostanie rozdysponowana w następujący sposób:

- 62.247,6 mln zł sfinansuje wydatki bieżące,
- 455,5 mln zł zostanie przeznaczony na zakupy inwestycyjne,
- 1.655,1 mln zł samorządy przeznaczą na dokończenie projektów inwestycyjnych rozpoczętych przed końcem 2005 roku (z wyłączeniem projektów współfinansowanych z funduszy strukturalnych i z Funduszu Spójności UE),

- 9.817,9 mln zł stanowić będzie potencjał własny na finansowanie zadań rozwojowych, w tym wszystkich zadań współfinansowanych z funduszy strukturalnych i z Funduszu Spójności UE.

Jeśli uwzględnimy saldo zobowiązań JST, to dodatkowo otrzymamy 2.032,2 mln zł na finansowanie projektów rozwojowych. Łączny potencjał inwestycyjny JST w województwie małopolskim w latach 2007-2013 wyniesie zatem 11.850,1 mln zł.

Tabela 4. Potencjał inwestycyjny JST w latach 2007 – 2013

Wyszczególnienie	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2007–2013
	mln zł							
JST ogółem	983,9	1.241,2	1.909,1	1.728,9	1.866,2	2.006,0	2.114,7	11.850,1
Województwo	257,6	279,3	365,6	304,1	326,7	350,5	373,4	2.257,3
Powiaty	117,6	123,6	142,4	109,6	101,7	130,5	117,9	843,4
Gminy	608,6	838,3	1.401,0	1.315,2	1.437,9	1.525,0	1.623,4	8.749,3
– miejskie	335,8	417,3	805,8	784,5	855,2	917,3	985,7	5.101,5
– pozostałe	272,9	421,0	595,3	530,6	582,7	607,6	637,7	3.647,8
Subregiony								
Krakowsko-tarnowski	336,5	446,4	582,1	541,0	578,8	595,8	621,7	3.702,3
Nowosądecki	225,0	300,4	393,4	329,9	357,6	411,4	423,9	2.441,6
Miasto Kraków	164,8	215,1	568,0	553,9	603,2	648,3	695,7	3.448,9

Źródło: Dane opracowane przez IBnGR

TABELA FINANSOWA STRATEGII

Podkreślić warto, że głównym źródłem środków na rozwój są wpływy o charakterze bezzwrotnym. Tylko ok. 10% środków na rozwój pochodzi z pożyczek, kredytów i innych zobowiązań. Finansowanie działań rozwojowych w latach 2007-2013 nie będzie więc znacząco ograniczało możliwości dalszego rozwoju w kolejnych latach.

Tabela 5. Tabela finansowa strategii rozwoju województwa małopolskiego

Lp.	Wyszczególnienie	2006	2007 – 2013
		mln zł	
1	2	3	4
I	Środki z budżetu Unii Europejskiej (zobowiązania)	153,0	11.918,9
	ZPORR 2004 – 2006	153,0	0,0
	Fundusz Spójności	0,0	1.203,9
	EFRR i EFS	0,0	8.995,1
	Rozwój obszarów wiejskich	0,0	1.719,9
II	Środki z budżetu Unii Europejskiej (płatności)	224,7	8.985,0
	ZPORR 2004 – 2006	224,7	498,1
	Fundusz Spójności	0,0	800,0
	EFRR i EFS	0,0	6.399,6
	Rozwój obszarów wiejskich	0,0	1.245,2
III	Krajowe środki publiczne na współfinansowanie	252,5	3.989,4
	Środki własne	101,0	3.243,6
	Pożyczki na prefinansowanie	151,5	745,8
	Zobowiązania zaciągane	303,1	9.730,8
	Splaty	-151,5	-8.985,0
IV	Środki prywatne na współfinansowanie	5,1	162,2
V	Razem środki na projekty wspierane przez UE (II - IV)	409,1	13.136,6
VI	Środki własne na inne programy rozwojowe	608,4	6.574,3
VII	Zobowiązania zaciągnięte	78,8	1.286,4
	Zobowiązania zaciągane	447,3	7.463,4
	Splaty	-368,6	-6.177,0
VIII	RAZEM ŚRODKI NA PROGRAMY ROZWOJOWE	1.169,5	20.997,2
	Dane uzupełniające		
IX	Ogółem środki na przedsięwzięcia rozwojowe	1.169,5	20.997,2
	Krajowe środki publiczne	709,4	9.817,9
	Środki UE	224,7	8.985,0

	Środki prywatne	5,1	162,2
	Zobowiązania	230,3	2.032,2
X	Finansowanie programów wspieranych przez UE	482,3	13.136,6
	Krajowe środki publiczne	101,0	3.243,6
	Środki UE	224,7	8.985,0
	Środki prywatne	5,1	162,2
	Zobowiązania	151,5	745,8
XI	Finansowanie innych projektów	760,3	7.860,6
	Krajowe środki publiczne	608,4	6.574,3
	Zobowiązania	152,0	1.286,4

Źródło: Dane opracowane przez IBnGR

7. MONITOROWANIE I OCENA REALIZACJI STRATEGII

Podstawą skutecznego wdrożenia i osiągnięcia celów strategii rozwoju jest reagowanie na pojawiające się różnice między jej założeniami a efektami realizacji działań cząstkowych. Różnice mają tendencję do kumulowania się i utrudniając realizację poszczególnych kierunków polityki, celów pośrednich, a co za tym idzie strategicznych, mogą uniemożliwić ich osiągnięcie. W ostatecznym rozliczeniu prowadzi to do utraty efektu synergii i może mieć nieodwracalne skutki dla mieszkańców, gospodarki i środowiska regionu.

Z tak przyjętego założenia wypływa konieczność budowy sprawnego systemu monitorowania, pozwalającego na szybki wgląd w postępy prowadzonych działań oraz systemu obiektywnej oceny wyników podjętych działań.

Monitoring, jako element konieczny aktywnej realizacji strategii rozwoju, ma ułatwić sprawne i elastyczne reagowanie na zmiany (porównywanie rzeczywistych efektów z planami, co pozwala stwierdzić czy procesy zmiernają w sposób optymalny do osiągnięcia celów strategii) oraz służyć ograniczaniu ryzyka decyzji intuicyjnych (co byłoby naturalnym skutkiem braku właściwych informacji i analiz). Skutecznie działające systemy monitoringu i oceny pozwalają na utrzymanie pożądaných proporcji strumieni środków finansowych kierowanych na poszczególne zadania, co z kolei ma istotne znaczenie w sytuacji ograniczonej wielkości tych środków.

Zakłada się, że **monitorowanie rzeczowej realizacji strategii** będzie prowadzone przede wszystkim w oparciu o ustalone w strategii wskaźniki osiągnięć, przy czym w miarę dostępności danych informacje na temat wartości wskaźników będą zbierane i prezentowane w następującym układzie:

- Wszystkie wskaźniki statystyczne dla pól strategii oraz obszarów (w przypadku, gdy jest to możliwe tzn. adekwatne i dostępne) w 4 ujęciach dla całego województwa:
  - 1/ w liczbach bezwzględnych (lub procentowo),
  - 2/ w porównaniu do innych województw i średniej krajowej,
  - 3/ w porównaniu do regionów (średniej) UE-25,
  - 4/ w ujęciu zmiany od roku bazowego oraz ostatniego badania (dynamika).
- Wszystkie wskaźniki opinii strategii w 2 ujęciach:
  - 1/ w wartościach bezwzględnych,
  - 2/ w ujęciu zmiany od roku bazowego oraz ostatniego badania opinii (dynamika).
- Dodatkowo wskaźniki na poziomie obszarów strategii w następujących ujęciach:
  - 3/ w ujęciu dla całego województwa,
  - 4/ w przekroju: gmin i powiatów,
  - 5/ w przekroju: obszary wiejskie – małe i średnie miasta – miasta/subregionalne ośrodki rozwoju – Kraków/KOM,

Równoległe prowadzone będzie **monitorowanie finansowej realizacji strategii**, obejmujące:

- ⇒ Badanie struktury wydatków budżetu samorządu województwa (wdrożenie ciągłego monitorowania wydatków pod kątem spójności ze strategią, pozwalającego na precyzyjne

określenie wartości strumieni pieniężnych, jakie zostały zaangażowane w realizację działań w poszczególnych kierunkach, obszarach i polach strategii).

W ramach struktury budżetu województwa docelowo bezpośrednio wewnętrzne koszty realizacji oraz wydatki ponoszone na realizację strategii będą identyfikowane zgodnie ze strukturą strategii, zaś dane agregowane dla każdego poziomu strategii tj. zarówno dla poszczególnych kierunków polityki, obszarów rozwoju, jak i pól strategii.

- ⇒ Badanie struktury wydatków ponoszonych w ramach instrumentów wsparcia rozwoju wdrażanych z zaangażowaniem jednostek województwa oraz podmiotów zależnych i powiązanych (np. UMWM, WUP, MARR S.A.).
- ⇒ Badanie struktury wydatków powiatów i gmin z terenu Małopolski na podstawie danych własnych (projekty realizowane we współpracy z województwem, przy wsparciu województwa, przy wsparciu instrumentów wdrażanych przez województwo), danych przekazywanych przez JST w ramach współpracy z UMWM oraz danych Regionalnej Izby Obrachunkowej.
- ⇒ Badanie struktury wydatków inwestycyjnych przedsiębiorstw i innych podmiotów kluczowych dla rozwoju regionu – prowadzone na podstawie danych publicznie dostępnych oraz współpracy z tymi podmiotami.

System monitoringu strategii opierać się będzie na efektywnej sprawozdawczości. W tym celu określony zostanie rodzaj potrzebnych raportów, częstotliwość oraz miejsce ich sporządzania w zależności od analizowanej problematyki (m.in. w okresach rocznych, w połowie okresu programowania i po zakończeniu okresu realizacji strategii).

Pełne sprawozdanie z realizacji strategii w układzie rzeczowym i finansowym przedstawiane będzie Sejmikowi Województwa przez Zarząd Województwa co dwa lata.

Dla niektórych zjawisk, nie będących przedmiotem analiz służb statystycznych, jednak mierzalnych i istotnych z punktu widzenia strategii, przewidziano prowadzenie badań.

W ramach zarządzania strategią **całościowa ewaluacja** działań prowadzona będzie w układzie standardowym i składać się będzie z trzech faz:

- Ewaluacja *ex ante*, przed podjęciem realizacji strategii – koncentrująca się na ocenie projektu strategii lub jej znaczącej aktualizacji według kryterium trafności i odpowiedniości oraz kryterium wewnętrznej spójności i zgodności programowej.
- Ewaluacja *mid-term*, w trakcie realizacji strategii – przeprowadzana w układzie kadencyjnym w ostatnim roku każdej kolejnej kadencji samorządu, koncentrująca się na ocenie czy i na ile przyjęta strategia jest faktycznie realizowana oraz jakie są jej efekty krótko- i średnioterminowe, według kryterium skuteczności działań, a także efektywności, koordynacji i zgodności działań z zasadami i założeniami ustalonymi w dokumencie strategii.
- Ewaluacja *ex post*, po zakończeniu realizacji strategii – w zakresie podobnym do ewaluacji *mid-term*, poszerzonym o ocenę (przewidywanych) efektów długoterminowych.

Ponadto prowadzone mogą być dodatkowe **ewaluacje cząstkowe**, odnoszące się do szczegółowych zagadnień, takich jak na przykład poszczególne zasady realizacji strategii, grupy docelowe, zasady horyzontalne funduszy strukturalnych itp.

Oceny (ewaluacje) strategii prowadzone będą jako ewaluacje zewnętrzne, przez zespoły niezależnych, posiadających kierunkowe kwalifikacje i doświadczenie ewaluatorów.

*

SPIS TABEL

<i>Tabela 1. Potencjał własny jednostek samorządu terytorialnego.....</i>	<i>11</i>
<i>Tabela 2. Szacunek wielkości środków jednostek samorządu terytorialnego, jakie będą mogły być przeznaczone na działania rozwojowe w województwie małopolskim w latach 2007 – 2013.....</i>	<i>12</i>
<i>Tabela 3. Dochody JST z województwa małopolskiego w latach 2007 – 2013¹.....</i>	<i>13</i>
<i>Tabela 4. Potencjał inwestycyjny JST w latach 2007 – 2013.....</i>	<i>14</i>
<i>Tabela 5. Tabela finansowa strategii rozwoju województwa małopolskiego.....</i>	<i>15</i>